॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके द्वितीयः प्रपाठकः॥

तृतीयंस्यामितो दिवि सोमं आसीत्। तङ्गांयत्र्या-ऽहंरत्। तस्यं पर्णमंच्छिद्यत। तत्पर्णोऽभवत्। तत्पर्णस्यं पर्णत्वम्। ब्रह्म वै पर्णः। यत्पर्णशाखयां वत्सानंपाकरोति। ब्रह्मणैवैनानपार्करोति। गायत्रो वै पूर्णः। गायत्राः पुशवः॥१॥ तस्मात्रीणित्रीणि पर्णस्यं पलाशानि। त्रिपदां गायत्री। यत्पंर्णशाखया गाः प्रार्पयंति। स्वयैवैनां देवतंया प्रार्पयति। यं कामयेतापृशुः स्यादिति। अपूर्णान्तस्मै शुष्काँग्रामाहंरेत्। अपशुरेव भवति। यं कामयेत पशुमान्त्स्यादिति। बहुपूर्णान्तस्मै बहुशाखामाहंरेत्। पृशुमन्तंमेवेनं करोति॥२॥ यत्प्राचीमा हरेंत्। देवलोकमभि जीयेत्। यदुदीचीं मनुष्यलोकम्। प्राचीमुदीचीमा हरति। उभयौर्लोकयोरिभ-जिंत्यै। इषे त्वोर्जे त्वेत्यांह। इषंमेवोर्जं यर्जमाने दधाति। वायवः स्थेत्यांह। वायुर्वा अन्तरिक्षस्याध्येक्षाः। अन्तरिक्षदेवत्याः खलु वै पृशवः॥३॥ वायवं एवैनान्परिं ददाति। प्र वा एंनानेतदा कंरोति। यदाहं। वायवः स्थेत्युपायवः स्थेत्यांह। यजंमानायैव पुशूनुपं

ह्वयते। देवो वेः सिवता प्रापियत्वित्यांह् प्रसूत्यै। श्रेष्ठंतमाय कर्मण् इत्यांह। युज्ञो हि श्रेष्ठंतमुङ्कर्म। तस्मादेवमांह। आप्यायध्वमित्रया देवभागिमत्यांह॥४॥

वृत्सेभ्यंश्च वा एताः पुरा मंनुष्येभ्यश्चाप्यांयन्त। देवेभ्यं एवैना इन्द्रायाप्यांययति। ऊर्जस्वतीः पर्यस्वतीरित्यांह। ऊर्ज् हि पर्यः सम्भरंन्ति। प्रजावंतीरनमीवा अयुक्ष्मा इत्यांह प्रजात्ये। मा वंः स्तेन ईशत् माऽघश्र स् इत्यांह गुप्त्यै। रुद्रस्यं हेतिः परि वो वृण्कित्यांह। रुद्रादेवैनांस्रायते। ध्रुवा अस्मिन्गोपंतौ स्यात बह्लीरित्यांह। ध्रुवा प्वास्मिन्बह्लीः करोति॥५॥

यजंमानस्य पृशून्पाहीत्यांह। पृशूनाङ्गोपीथायं। तन्मांत्सायं पृशव उपसमावर्तन्ते। अनेधः सादयति। गर्भाणां धृत्या अप्रपादाय। तस्माद्गर्भाः प्रजानामप्रपादुकाः। उपरीव निदंधाति। उपरीव हि सुवर्गो लोकः। सुवर्गस्यं लोकस्य समेष्ट्री॥६॥

प्रश्वं करोति प्रश्वं देवभागिमित्यंह करोति नवं च॥———[१]
देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्व इत्यंश्वप्र्शुमादंत्ते प्रसूत्यै।
अश्विनौर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू
आस्तौम्। पूष्णो हस्तौभ्यामित्यांह यत्यै। यो वा ओषंधीः
पर्वशो वेदं। नैनाः स हिनस्ति। प्रजापंतिर्वा ओषंधीः
पर्वशो वेदं। स एंना न हिनस्ति। अश्वपृश्वा ब्रहिरच्छैति।

प्राजापत्यो वा अर्थः सयोनित्वार्य॥७॥

ओषंधीनामहिर्सायै। यज्ञस्यं घोषद्सीत्यांह। यजंमान एव र्यिन्दंधाति। प्रत्युष्ट्रं रक्षः प्रत्युष्टा अरांतय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै। प्रेयमंगाद्धिषणां ब्र्हिरच्छेत्यांह। विद्या वै धिषणां। विद्ययैवेनदच्छेति। मनुना कृता स्वधया वित्रष्टेत्यांह। मानुवी हि पर्शुः स्वधाकृता॥८॥

त आवंहिन्ति क्वयंः पुरस्तादित्यांह। शुश्रुवारसो वै क्वयंः। यज्ञः पुरस्तांत्। मुख्त एव यज्ञमा रंभते। अथो यदेतदुक्ता यतः कुतंश्चा हरंति। तत्प्राच्यां एव दिशो भंवति। देवेभ्यो जुष्टंमिह ब्रहिरासद इत्यांह। ब्रहिषः समृंख्ये। कर्मणो-ऽनंपराधाय। देवानांं परिषूतम्सीत्यांह॥९॥

यद्वा इदं किं चं। तद्देवानां परिषूतम्। अथो यथा वस्यंसे प्रतिप्रोच्याहेदं करिष्यामीति। एवमेव तदेष्वर्युर्देवेभ्यः प्रतिप्रोच्यं बर्हिदांति। आत्मनोऽहिर्भमाये। यावंतः स्तम्बान्यंरिदिशेत्। यत्तेषांमुच्छिर्ष्यात्। अति तद्यज्ञस्यं रेचयेत्। एकई स्तम्बं परिदिशेत्। तर सर्वन्दायात्॥१०॥ यज्ञस्यानंतिरेकाय। वर्षवृद्धम्सीत्यांह। वर्षवृद्धा वा ओषंधयः। देवंबर्हिरित्याह। देवेभ्यं एवैनंत्करोति। मा त्वा-ऽन्बङ्गा तिर्यगित्याहाहिर्भमाये। पर्वं ते राध्यास्मित्याहध्यै। आच्छेत्ता ते मा रिषमित्यांह। नास्यात्मनों मीयते। य एवं

वेदं॥११॥

देवंबर्हिः श्तवंल्श्ं विरोहेत्यांह। प्रजा वै ब्र्हिः। प्रजानां प्रजनंनाय। सहस्रंवल्शा वि वय रेहेमेत्यांह। आशिषंमेवेतामा शांस्ते। पृथिव्याः सम्पृचंः पाहीत्यांह प्रतिष्ठित्ये। अयुंङ्गायुङ्गान्मुष्टीहुँनोति। मिथुनत्वाय प्रजांत्ये। सुसम्भृतां त्वा सम्भंरामीत्यांह। ब्रह्मंणैवेनत्सम्भंरति॥१२॥ अदित्ये रास्राऽसीत्यांह। इयं वा अदितिः। अस्या प्रवेनद्रास्रां करोति। इन्द्राण्ये सन्नहंनित्यांह। इन्द्राणी वा अग्रे देवतांना समनहात। साऽऽर्ध्रोत्। ऋख्ये सन्नहाति। प्रजा वे ब्रहिः। प्रजानामपंरावापाय। तस्मात्स्नावंसन्तताः प्रजा जांयन्ते॥१३॥

पूषा तें ग्रन्थिं ग्रंशात्वित्यांह। पृष्टिंमेव यजंमाने दधाति। स ते मास्थादित्याहाहि रसायै। पृश्चात्प्राश्चमुपंगूहित। पृश्चाद्वै प्राचीन् रेतों धीयते। पृश्चादेवास्में प्राचीन् रेतों दधाति। इन्द्रंस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यंच्छ इत्यांह। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति। बृह्स्पतेंर्मूर्भा हंग्मीत्यांह। ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिं:॥१४॥

ब्रह्मणैवेनंद्धरित। उर्वन्तिरिक्षमिन्वहीत्यांह गत्यै। देवुङ्गमम्सी-त्यांह। देवानेवेनंद्रमयित। अनेधः सादयित। गर्भाणां धृत्या अप्रेपादाय। तस्माद्गर्भाः प्रजानामप्रेपादुकाः। उपरीव नि

दंधाति। उपरींव हि सुंवर्गो लोकः। सुवर्गस्यं लोकस्य सम्प्रेमे॥१५॥

स्योनित्वार्यं स्वधाकृंताऽसीत्यांह दायाद्वेदं भरति जायन्ते बृह्स्पितिः सम्रेष्ट्रौ॥———[२]

पूर्वेद्युरिध्माब्र्हिः कंरोति। यज्ञमेवारभ्यं गृहीत्वोपंवसति। प्रजापंतिर्य्ज्ञमंसृजत। तस्योखे अंस्रश्सेताम्। यज्ञो वे प्रजापंतिः। यत्सांन्नाय्योखे भवंतः। यज्ञस्यैव तदुखे उपंदधात्यप्रंस्रश्साय। शुन्धंध्वन्दैव्यांय कर्मणे देवयुज्याया इत्यांह। देवयुज्यायां एवैनांनि शुन्धति। मात्रिर्श्वनो घुर्मोऽसीत्यांह॥१६॥

अन्तरिक्षं वै मांतरिश्वंनो घर्मः। एषां लोकानां विधृत्यै। द्यौरंसि पृथिव्यंसीत्यांह। दिवश्च ह्येषा पृंथिव्याश्च सम्भृंता। यदुखा। तस्मादेवमांह। विश्वधाया असि पर्मेण धाम्नेत्यांह। वृष्टिवै विश्वधायाः। वृष्टिमेवावंरुन्धे। दृश्हंस्व मा ह्वारित्यांह धृत्यै॥१७॥

वसूनां प्वित्रंम्सीत्यांह। प्राणा वै वसंवः। तेषां वा पृतद्भांग्धेयम्। यत्पवित्रम्। तेभ्यं पृवैनंत्करोति। शृतधार सहस्रंधार्मित्यांह। प्राणेष्वेवायुंर्दधाति सर्वत्वायं। त्रिवृत्पंलाशशाखायाँन्दर्भमयं भवति। त्रिवृद्वे प्राणः। त्रिवृतंमेव प्राणं मध्यतो यजमाने दधाति॥१८॥

सौम्यः पूर्णः संयोनित्वायं। साक्षात्पवित्रंन्दर्भाः।

प्राख्सायमधिनि देधाति। तत्प्रांणापानयों रूपम्। तिर्यक्प्रातः। तद्दर्शस्य रूपम्। दार्श्यक् ह्येतदहंः। अत्रं वै चन्द्रमाः। अत्रं प्राणाः। उभयंमेवोपैत्यजांमित्वाय॥१९॥

तस्माद्य स्वतंः पवते। हुतः स्तोको हुतो द्रप्स इत्यांह् प्रतिष्ठित्यै। हुविषोऽस्कंन्दाय। न हि हुत इ स्वाहांकृत् इस्कन्दिति। दिवि नाको नामाग्निः। तस्ये विप्रुषो भाग्धेयम्। अग्नये बृह्ते नाकायेत्यांह। नाकंमेवाग्निं भाग्धेयेन समर्धयति। स्वाहा द्यावांपृथिवीभ्यामित्यांह। द्यावांपृथिव्योरेवैनत्प्रतिष्ठापयति॥२०॥

प्वित्रंवत्यानंयित। अपाश्चैवौषंधीनां च रस् सर्मृजित। अथो ओषंधीष्वेव प्शून्प्रतिष्ठापयित। अन्वारभ्य वाचं यच्छिति। यज्ञस्य धृत्यै। धारयंन्नास्ते। धारयंन्त इव हि दुहन्ति। कामंधुक्ष इत्याहातृतीयंस्यै। त्रयं इमे लोकाः। इमानेव लोकान्यजंमानो दुहे॥२१॥

अमूमिति नामं गृह्णाति। भुद्रमेवासाङ्कर्मा विष्कंरोति। सा विश्वायुः सा विश्वव्यंचाः सा विश्वकुर्मेत्यांह। इयं वे विश्वायुंः। अन्तरिक्षं विश्वव्यंचाः। असौ विश्वकंर्मा। इमानेवैताभिलीकान् यंथापूर्वन्दुंहे। अथो यथाँ प्रदात्रे पुण्यंमाशास्ते। एवमेवैनां एतदुपंस्तौति। तस्मात्प्रादादित्युत्रीय वन्दंमाना उपस्तुवन्तंः पृशून्दुं-हन्ति॥२२॥ बहु दुग्धीन्द्रांय देवेभ्यों ह्विरिति वाचं विसृंजते। यथादेवतमेव प्रसौति। दैव्यंस्य च मानुषस्यं च व्यावृंत्यै। त्रिराह। त्रिषंत्या हि देवाः। अवांचं यमोऽनंन्वार्भ्योत्तराः। अपंरिमितमेवावं रुन्थे। न दांरुपात्रेणं दुह्यात्। अग्निवद्वै दांरुपात्रम्। यद्दांरुपात्रेणं दुह्यात्॥२३॥

यातयांमा ह्विषां यजेत। अथो खल्वांहुः। पुरोडाशंमुखानि वै ह्वी १षि। नेत इंतः पुरोडाश १ ह्विषो यामोऽस्तीति। काममेव दांरुपात्रेणं दुह्यात्। शूद्र एव न दुंह्यात्। असंतो वा एष सम्भूतः। यच्छूद्रः। अहंविरेव तदित्यांहुः। यच्छूद्रो दोग्धीतिं॥२४॥

अग्निहोत्रमेव न दुंह्याच्छूद्रः। तद्धि नोत्पुनन्तिं। यदा खलु वै प्वित्रंमृत्येतिं। अथ् तद्ध्विरितिं। सम्पृंच्यध्वमृतावरी्रित्याह। अपाश्चैवौषंधीनां च रस् स् स स् सृंजिति। तस्मांद्पाश्चौषंधीनां च रस्मुपंजीवामः। मृन्द्रा धनंस्य सातय इत्याह। पृष्टिंमेव यजंमाने दधाति। सोमेन त्वातंन्च्मीन्द्रांय दधीत्यांह॥२५॥ सोमंमेवैनंत्करोति। यो वै सोमं भक्षयित्वा। संवृत्स्र सोमं न पिबंति। पुन्भक्ष्यौंऽस्य सोमपी्थो भंवति। सोमः खलु वै सान्नाय्यम्। य एवं विद्वान्त्सान्नाय्यं पिबंति। अपुन्भक्ष्यौंऽस्य सामपी्थो भंवति। न मृन्मयेनापिं दध्यात्। यन्मृन्मयोनापिद्ध्यात्। पितृदेवत्य स् स्यात्॥२६॥ अयस्पात्रेणं वा दारुपात्रेण वाऽपिं दधाति। तद्धि सदेवम्। अयस्पात्रेणं वा दारुपात्रेण वाऽपिं दधाति। तद्धि सदेवम्।

उद्न्वद्भवित। आपो वै रेक्षोघ्नीः। रक्षंसामपंहत्ये। अदंस्तमसि विष्णंवे त्वेत्यांह। यज्ञो वै विष्णुः। यज्ञायैवैनददंस्तं करोति। विष्णों हृव्य १ रेक्ष्मस्वेत्यांह गृत्यैं। अनंधः सादयित। गर्भाणां धृत्या अप्रंपादाय। तस्माद्गर्भाः प्रजानामप्रंपादुकाः। उपरीव निदंधाति। उपरीव हि सुंवर्गो लोकः। सुवर्गस्यं लोकस्य सम्ष्रो॥२७॥

असीत्यांह धृत्ये यजंमाने दधात्यजांमित्वाय स्थापयति दुहे दुहन्ति दुह्याद्दोग्धीति दधीत्यांह स्यात्सादयति पश्चं च॥————[3]

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयमित्यांह् शक्त्यैं। यज्ञस्य वे सन्तंतिमन् प्रजाः पृशवो यजंमानस्य सन्तांयन्ते। यज्ञस्य विच्छित्तिमन् प्रजाः पृशवो यजंमानस्य विच्छिद्यन्ते। यज्ञस्य सन्तंतिरिस यज्ञस्यं त्वा सन्तंत्ये स्तृणामि सन्तंत्ये त्वा यज्ञस्येत्याहंवनीयात्सन्तंनोति। यजंमानस्य प्रजाये पश्नाः सन्तंत्ये। अपः प्रणंयति। शृद्धा वा आपः। श्रृद्धामेवारभ्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणंयति। यज्ञो वा आपः॥२८॥ यज्ञमेवारभ्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणंयति। वज्जो वा आपः॥ वज्ञो वा आपः। वज्जेमेव भ्रातृं व्येभ्यः प्रहृत्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणंयति। अपः प्रणंयति। आपो वै रक्षोद्धीः। रक्षंसामपहत्ये। अपः प्रणंयति। आपो वै देवानां प्रियन्थामं। देवानां मेव प्रियन्थामं प्रणीय प्रचरित॥ २९॥

अपः प्रणयति। आपो वै सर्वा देवताः। देवतां पुवारभ्यं प्रणीय

प्रचंरित। वेषांय त्वेत्यांह। वेषांय ह्यंनदाद्त्ते। प्रत्युंष्ट्र रक्षः प्रत्युंष्ट्रा अरातय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्ये। धूरसीत्यांह। एष वै धुर्योऽग्निः। तं यदनुंपस्पृश्यातीयात्॥३०॥

अध्वर्यं च यजंमानं च प्रदेहत्। उपस्पृश्यात्येति। अध्वर्योश्च यजंमानस्य चाप्रंदाहाय। धूर्व तं यौस्मान्धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वाम् इत्याह। द्वौ वाव पुरुषो। यश्चैव धूर्वति। यश्चैनन्धूर्वित। तावुमौ शुचाऽपंयति। त्वं देवानांमिस् सिस्नंतम् पप्रितम् जुष्टतम् विह्नंतमन्देवहूतंम्मित्यांह। यथायजुरेवैतत्॥३१॥ अहुंतमिस हिव्धानिमत्याहानौत्ये। दश्हंस्व मा ह्वारित्यांह धृत्यै। मित्रस्यं त्वा चक्षुंषा प्रेक्ष इत्यांह मित्रत्वायं। मा भेर्मा संविक्था मा त्वां हिश्सिष्मित्याहाहिश्सायै। यद्वै किं च् वातो नाभि वाति। तत्सर्वं वरुणदेवत्यम्। उरु वातायेत्यांह। अवांरुणमेवैनंत्करोति। देवस्यं त्वा सिवृतः प्रंस्व इत्यांह प्रसूत्यै। अश्विनौर्वाहुभ्यामित्यांह॥३२॥

अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तांम्। पूष्णो हस्तांभ्यामित्यांह् यत्यैं। अग्नये जुष्टं निर्वपामीत्यांह। अग्नयं एवेनां जुष्टं निर्वपति। त्रिर्यज्ञंषा। त्रयं इमे लोकाः। एषां लोकानामास्यै। तूष्णीं चंतुर्थम्। अपंरिमितमेवावंरुन्थे। स एवमेवानंपूर्वश् ह्वीश्षि निर्वपति॥३३॥

इदं देवानांमिदम् नः सहेत्यांह व्यावृत्यै। स्फात्यै त्वा

नाराँत्या इत्यांह् गृष्ट्यै। तमंसीव वा एषाँउन्तश्चंरति। यः पंरीणिहिं। सुवंरिभ वि ख्येषं वैश्वान्रश्चोतिरित्यांह। सुवंरेवाभि वि पंश्यित वैश्वान्रश्चोतिः। द्यावांपृथिवी ह्विषिं गृहीत उदंवेपेताम्। दृश्हंन्तान्दुर्या द्यावांपृथिव्योरित्यांह। गृहाणां द्यावांपृथिव्योरित्यांह। गृहाणां द्यावांपृथिव्योर्थत्यै। उर्वन्तिरिक्षमिन्वहीत्यांह् गत्यै। अदित्यास्त्वोपस्थे सादयामीत्यांह। इयं वा अदितिः। अस्या एवैनंदुपस्थे सादयति। अग्ने ह्व्यश्र रिक्षस्वत्यांह् गृष्ट्यै॥३४॥ युक्तो वा आणे धामं प्रणीय प्रचरत्यत्वावदेतद्वाहुभ्यामित्यांह् ह्वीशिष् निर्वपत् गत्यै च्त्वारि

इन्द्रों वृत्रमंहन्। सोंऽपः। अभ्यंम्रियत। तासां यन्मेध्यं यिज्ञय् सदेवमासीत्। तदपोदंक्रामत्। ते दुर्भा अभवन्। यद्भैर्प उंत्पुनातिं। या एव मेध्यां यिज्ञयाः सदेवा आपः। ताभिरवेना उत्पुनाति। द्वाभ्यामृत्पुनाति॥३५॥

द्विपाद्यजंमानः प्रतिष्ठित्यै। देवो वंः सवितोत्पुनात्वित्यांह। सवितृप्रंसूत एवेना उत्पुनाति। अच्छिंद्रेण प्वित्रेणेत्यांह। असौ वा आदित्योऽच्छिंद्रं प्वित्रम्। तेनैवेना उत्पुनाति। वसोः सूर्यस्य र्शिमभिरित्यांह। प्राणा वा आपंः। प्राणा वस्तवः। प्राणा रश्मयंः॥३६॥

प्राणेरेव प्राणान्त्सं पृणिक्ति। सावित्रियर्चा। सवितृप्रंसूतं मे कर्मासदिति। सवितृप्रंसूतमेवास्य कर्म भवति। पुच्छो गांयत्रिया त्रिष्यमृद्धत्वायं। आपों देवीरग्रेपुवो अग्रेगुव् इत्याह। रूपमेवासामेतन्महिमानं व्याचेष्टे। अग्रं इमं युज्ञं नंयताग्रें युज्ञपंतिमित्यांह। अग्रं एव युज्ञं नंयन्ति। अग्रें युज्ञपंतिम्॥३७॥

युष्मानिन्द्रोऽवृणीत वृत्रतूर्ये यूयमिन्द्रमवृणीध्वं वृत्रतूर्य इत्याह। वृत्र १ हिन्ष्यित्रिन्द्र आपो वव्रे। आपो हेन्द्रं विव्रेरे। संज्ञामेवासामेतत्सामानं व्याचेष्टे। प्रोक्षिताः स्थेत्याह। तेनापः प्रोक्षिताः। अग्नये वो जुष्टं प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यामित्याह। यथादेवतमेवनान्प्रोक्षिति। त्रिः प्रोक्षिति। त्र्यांवृद्धि यज्ञः॥३८॥

अथो रक्षंसामपंहत्यै। शुन्धंध्वं दैव्यांय कर्मणे देवयुज्याया इत्यांह। देवयुज्यायां एवैनांनि शुन्धति। त्रिः प्रोक्षंति। त्र्यांवृद्धि युज्ञः। अथो मेध्यत्वायं। अवंधूत्र रक्षोऽवंधूता आरातय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै। अदित्यास्त्वगुसीत्यांह। इयं वा अदिंतिः॥३९॥

अस्या एवैन्त्वचं करोति। प्रतिं त्वा पृथिवी वेत्त्वत्यांह् प्रतिष्ठित्ये। पुरस्तांत्प्रतीचीनंग्रीवृमुत्तंरलोमोपंस्तृणाति मेध्यत्वायं। तस्मांत्पुरस्तांत्प्रत्यश्चः पृशवो मेध्मुपंतिष्ठन्ते। तस्मांत्पुजा मृगं ग्राहुंकाः। यज्ञो देवेभ्यो निलायत। कृष्णो रूपं कृत्वा। यत्कृष्णाजिने ह्विरंध्यवहन्तिं। यज्ञादेव तद्यज्ञं प्रयुंङ्के। हविषोऽस्कंन्दाय॥४०॥

अधिषवंणमसि वानस्पत्यमित्यांह। अधिषवंणमेवैनंत्करोति। प्रति त्वाऽदित्यास्त्वग्वेत्त्वित्यांह सयत्वायं। अग्नेस्तुनूरसी-त्यांह। अग्नेर्वा एषा तुनूः। यदोषंधयः। वाचो विसर्जनमित्यांह। यदा हि प्रजा ओषंधीनामुश्जन्ति। अथ वाचं विसृंजन्ते। देववींतये त्वा गृह्णामीत्यांह॥४१॥

देवतांभिरेवैनृत्समंध्यति। अद्रिरिस वानस्पृत्य इत्यांह। ग्रावांणमेवैनंत्करोति। स इदं देवेभ्यों हृव्य स्पृशमिं शिमुष्वेत्यांह शान्त्यैं। हिविष्कृदेहीत्यांह। य एव देवाना हे हिव्ष्कृतंः। तान् ह्वंयति। त्रिह्वंयति। त्रिषंत्या हि देवाः। इषुमावदोर्जुमावदेत्यांह॥४२॥

इषंमेवोर्जं यजंमाने दधाति। द्युमद्वंदत व्यश् संङ्घातं जेष्मेत्यांह् भ्रातृंव्याभिभूत्यै। मनोः श्रद्धादेवस्य यजंमानस्या-सुर्ष्नी वाक्। यज्ञायुधेषु प्रविष्टाऽऽसीत्। तेऽसुरा यावंन्तो यज्ञायुधानांमुद्वदंतामुपाशृंण्वन्। ते परांभवन्। तस्मात्स्वानां मध्येंऽवसायं यजेत। यावंन्तोऽस्य भ्रातृंव्या यज्ञायुधानां-मुद्वदंतामुपशृण्वन्तिं। ते परां भवन्ति। उच्चेः समाहंन्त वा आंह विजित्यै॥४३॥

वृङ्क एषामिन्द्रियं वीर्यम्। श्रेष्ठं एषां भवति। वर्षवृद्धमिस् प्रतिं त्वा वर्षवृद्धं वेक्तित्यांह। वर्षवृद्धा वा ओषंधयः। वर्षवृद्धा इषीकाः समृद्धौ। यज्ञः रक्षाः स्यनु प्राविंशन्।

तान्यस्ना पृशुभ्यों निरवांदयन्त। तुषैरोषंधीभ्यः। परांपूत्र् रक्षः परांपूता अरांतय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै॥४४॥

रक्षंसां भागों ऽसीत्यांह। तुषैरेव रक्षा रसि निरवंदयते। अप उपंस्पृशित मेध्यत्वायं। वायुर्वो विविन्तिकत्यांह। प्वित्रं वै वायुः। पुनात्येवैनान्। अन्तिरक्षादिव वा एते प्रस्कन्दिन्त। ये शूर्पात्। देवो वंः सिवृता हिरंण्यपाणिः प्रतिगृह्णात्वित्यांह् प्रतिष्ठित्ये। ह्विषोऽस्कन्दाय। त्रिष्फलीकर्त्वा आह। त्र्यांवृद्धि युज्ञः। अथों मेध्यत्वायं॥४५॥

द्वाभ्यामुत्पुंनाति रुश्मयों नयन्त्यग्रें युज्ञपंतिं युज्ञोऽदितिरस्कंन्दाय गृह्णमीत्यांह वदेत्यांहु विजित्या

अपंहत्या अस्कंन्दाय त्रीणिं च॥

–[५]

अवंधूत्र रक्षोऽवंधूता अरांतय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै। अदित्यास्त्वग्सीत्यांह। इयं वा अदितिः। अस्या एवैन्त्वचं करोति। प्रतिं त्वा पृथिवी वेत्त्वत्यांह प्रतिंष्ठित्यै। पुरस्तांत्प्रतीचीनंग्रीवृमुत्तंरलोमोपंस्तृणाति मेध्यत्वायं। तस्मांत्पुरस्तांत्प्रत्यश्चः पृशवो मेध्मुपंतिष्ठन्ते। तस्मांत्प्रजा मृगं ग्राहुंकाः। युज्ञो देवेभ्यो निलायत॥४६॥

कृष्णों रूपं कृत्वा। यत्कृष्णाजिने ह्विरंधिपिनष्टिं। यज्ञादेव तद्यज्ञं प्रयुंङ्के। ह्विषोऽस्कन्दाय। द्यावांपृथिवी सहास्तांम्। ते शंम्यामात्रमेकमहूर्वेता शम्यामात्रमेकमहंः। दिवः स्कम्भिनिरंसि प्रति त्वाऽदित्यास्त्वग्वेत्वित्यांह। द्यावांपृथिव्योवीत्यैं। धिषणांऽसि पर्वत्या प्रतिं त्वा दिवः

स्कंम्भुनिर्वेत्वित्यांह। द्यावांपृथिव्योर्विधृंत्यै॥४७॥

धिषणांऽसि पार्वतेयी प्रतिं त्वा पर्वतिर्वेत्त्वत्यांह। द्यावांपृथिव्योर्धृत्यैं। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्व इत्यांह् प्रसूत्ये। अश्विनौंर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तांम्। पूष्णो हस्तांभ्यामित्यांह यत्त्यें। अधिवपामीत्यांह। यथादेवतमेवेनानिधं वपति। धान्यमिस धिनुहि देवानित्यांह। पृतस्य यजुंषो वीर्येण॥४८॥

यावदेकां देवतां कामयंते यावदेकां। तावदाहुंतिः प्रथते। न हि तदस्ति। यत्तावदेव स्यात्। यावं ज्रुहोति। प्राणायं त्वाऽपानाय् त्वेत्यांह। प्राणानेव यजंमाने दधाति। दीर्घामनु प्रसितिमायुंषे धामित्यांह। आयुंरेवास्मिन्दधाति। अन्तरिक्षादिव वा एतानि प्रस्केन्दिन्त। यानि दृषदंः। देवो वंः सिवृता हिरंण्यपाणिः प्रतिंगृह्णात्वित्यांह् प्रतिष्ठित्यै। हिवषोऽस्केन्दाय। असंवपन्ती पिश्षाणूनि कुरुतादित्यांह मेध्यत्वायं॥४९॥

निलांयत् विर्धृत्यै वीर्येण स्कन्दन्ति चुत्वारिं च॥————[६]

धृष्टिंरसि ब्रह्मं यच्छेत्यांह् धृत्यैं। अपाँग्नेऽग्निमामादं जिह् निष्क्रव्यादर्श् सेधा देवयजं वहेत्यांह। य एवामात्क्रव्यात्। तमंपहत्यं। मेध्येऽग्नौ कपालमुपंदधाति। निर्देग्धर् रक्षो निर्देग्धा अरांतय इत्यांह। रक्षार्श्रस्येव निर्देहति। अग्निवत्युपंदधाति। अस्मिन्नेव लोके ज्योतिंधत्ते। अङ्गारमिधं

वर्तयति॥५०॥

अन्तिरक्षि एव ज्योतिर्धत्ते। आदित्यमेवाम् ि ह्रों हो के ज्योतिर्धत्ते। ज्योतिष्मन्तोऽस्मा इमे हो का भवन्ति। य एवं वेदं। ध्रुवमंसि पृथिवीं दृष्हेत्यांह। पृथिवीमेवैतेनं दृष्हित। धर्त्रमंस्यन्तिरक्षं दृष्हेत्यांह। अन्तिरिक्षमेवैतेनं दृष्हित। धरुणंमसि दिवं दृष्हेत्यांह। दिवंमेवैतेनं दृष्हित॥ ५१॥

धर्मास् दिशों हु हेत्यांह। दिशं एवैतेनं हु हित। इमाने वैतैर्लोकान्ह रहित। हु हैन्ते उस्मा इमे लोकाः प्रजयां पृश्मिः। य एवं वेदं। त्रीण्यग्ने कृपालान्यपदधाति। त्रयं इमे लोकाः। एषां लोकानामास्याः एक् मग्ने कृपालमुपं दधाति। एकं वा अग्ने कृपालं पुरुषस्य सम्भवंति॥५२॥

अथ् द्वे। अथ् त्रीणिं। अथं चृत्वारिं। अथाष्टौ। तस्मादृष्टाकंपालं पुरुषस्य शिरः। यदेवं कृपालाँन्युपृद्धांति। यज्ञो वै प्रजापंतिः। यज्ञमेव प्रजापंति सहस्कंरोति। आत्मानंमेव तत्सहस्कंरोति। तह सहस्कृतमात्मानम्॥५३॥

अमुष्मिं श्लोकेऽनु परैति। यद्ष्टावृंपदधांति। गायत्रिया तत्सिमांतम्। यन्नवं। त्रिवृता तत्। यद्दशं। विराजा तत्। यदेकांदश। त्रिष्टुभा तत्। यद्वादंश॥५४॥

जगंत्या तत्। छन्दंः सम्मितानि स उंप्दधंत्कृपालांनि। इमाँ शोकानंनुपूर्वं दिशो विधृत्यै द १ हित। अथार्युः प्राणान्युजां पृशून् यर्जमाने दधाति। स्जातानस्मा अभितो बहुलान्कंरोति। चितः स्थेत्यांह। यथायजुरेवैतत्। भृगूंणामङ्गिरसान्तपंसा तप्यध्वमित्यांह। देवतांनामेवैनांनि तपंसा तपति। तानि ततः सङ्स्थिते। यानि घुर्मे कृपालान्युपचिन्वन्ति वेधस् इति चतुंष्पदयुर्चा वि मुंश्चति। चतुंष्पादः पृशवः। पृशुष्वेवोपरिष्टात्प्रति तिष्ठति॥५५॥

वर्तयति दिवंमेवैतेनं दश्हित सम्भवंति तश सङ्स्कृतमात्मानं द्वादंश सङ्स्थिते त्रीणि

च॥-----[७]

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंसव इत्यांह् प्रसूँत्यै। अश्विनौंर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तौम्। पूष्णो हस्तौभ्यामित्यांह् यत्यै। सं वंपामीत्यांह। यथादेवतमेवैनांनि संवंपति। समापो अद्भिरंग्मत् समोषंधयो रसेनेत्यांह। आपो वा ओषंधीर्जिन्वन्ति। ओषंधयोऽपो जिन्वन्ति। अन्या वा एतासांमन्या जिन्वन्ति॥५६॥

तस्मदिवमाह। स॰ रेवतीर्जगंतीभिर्मध्रंमतीर्मध्रंमतीभिः सृज्यध्वमित्याह। आपो वै रेवतीः। पृशवो जगंतीः। ओषंधयो मध्रंमतीः। आप ओषंधीः पृशून्। तानेवास्मां एक्धा स्॰सृज्यं। मध्रंमतः करोति। अद्भः परि प्रजांताः स्थ समद्भः पृंच्यध्वमितिं पूर्याप्लांवयति। यथा सुवृष्ट इमामंनुविसृत्यं॥५७॥

आप ओषंधीर्म्हयंन्ति। ताृहगेव तत्। जनंयत्यै

त्वा संयोमीत्याह। प्रजा एवेतेनं दाधार। अग्नयें त्वाऽग्नीषोमांभ्यामित्यांह व्यावृत्त्ये। मुखस्य शिरो-ऽसीत्यांह। युज्ञो वै मुखः। तस्यैतच्छिरंः। यत्पुरोडाशंः। तस्मादेवमाह॥५८॥

घुर्मोऽसि विश्वायुरित्यांह। विश्वंमेवायुर्यजंमाने दधाति। उरु प्रंथस्वोरु ते युज्ञपंतिः प्रथतामित्यांह। यजंमानमेव प्रजयां पृश्विमिः प्रथयति। त्वचं गृह्णीष्वेत्यांह। सर्वमेवैन्र् सर्तनुं करोति। अथाप आनीय परिमार्ष्टि। मार्स एव तत्त्वचं दधाति। तस्मात्त्वचा मार्सं छुन्नम्। घुर्मो वा पृषोऽशांन्तः॥५९॥

अर्धमासें ऽर्धमासे प्रवृंज्यते। यत्पुंरोडाशः। स ईश्वरो यजमान श्रुचा प्रदहः। पर्यग्नि करोति। प्शुमेवैनंमकः। शान्त्या अप्रदाहाय। त्रिः पर्यग्नि करोति। त्र्यांवृद्धि युज्ञः। अथो रक्षंसामपंहत्यै। अन्तरित् रक्षोऽन्तरिता अरातय इत्याह॥६०॥

रक्षंसाम्नतर्हित्यै। पुरोडाशं वा अधिश्रित्र रक्षा इस्य-जिघा इसन्। दिवि नाको नामाग्री रक्षोहा। स एवास्माद्रक्षा इस्यपाहन्। देवस्त्वां सिवता श्रेपयत्वित्याह। सिवतृ प्रमूत एवैन इस्यपित। वर्षिष्ठे अधि नाक् इत्याह। रक्षंसामपहत्यै। अग्निस्ते तनुवं माऽतिंधागित्याहा- ऽनंतिदाहाय। अग्नें ह्व्य र रेक्ष्रस्वेत्यांह् गुर्स्यं॥६१॥
अविंदहन्तः श्रपयतेति वाचं विसृंजते। यज्ञमेव
ह्वी र ष्यंभिव्याहृत्य प्रतंनुते। पुरोरुचमविंदाहाय शृत्यें
करोति। मुस्तिष्को वै पुरोडाशः। तं यन्नाभिं वासर्यंत्।
आविर्मस्तिष्केः स्यात्। अभिवांसयित। तस्माद्गुहां
मुस्तिष्केः। भस्मंनाऽभिवांसयित। तस्मान्मार्सेनास्थिं
छन्नम्॥६२॥

वेदेनाभिवांसयित। तस्मात्केशैः शिरंश्छुन्नम्। अखंलितभावुको भवित। य एवं वेदं। पृशोर्वे प्रतिमा पुरोडाशंः। स नायुजुष्कंमिभवास्यः। वृथेव स्यात्। ईश्वरा यजंमानस्य पृशवः प्रमेतोः। सं ब्रह्मणा पृच्युस्वेत्यांह। प्राणा व ब्रह्मं॥६३॥

प्राणाः प्रावंः। प्राणेरेव प्शून्त्सम्पृणिक्ति। न प्रमायुंका भवन्ति। यजंमानो वै पुंरोडाशंः। प्रजा प्शवः पुरीषम्। यदेवमंभिघारयंति। यजंमानमेव प्रजयां प्शुभिः समर्थयति। देवा वै ह्विर्भृत्वाऽब्रुंवन्। कस्मिन्निदं म्रेक्ष्यामह् इतिं। सौऽग्निरंब्रवीत्॥६४॥

मियं तुनूः सं निधंध्वम्। अहं वस्तं जनियष्यामि। यस्मिन्मुक्ष्यध्व इति। ते देवा अग्नौ तुनूः सन्न्यंदधत। तस्मादाहुः। अग्निः सर्वां देवता इति। सोऽङ्गारेणापः। अभ्यंपातयत्। ततं एकतोऽजायत। स द्वितीयंमुभ्यंपातयत्॥६५॥ ततों द्वितोंऽजायत। स तृतीयंम्भ्यंपातयत्। ततंस्त्रितों-ऽजायत। यद्त्र्योऽजांयन्त। तदाप्यानांमाप्यत्वम्। यदात्मभ्योऽजांयन्त। तदात्म्यानांमात्म्यत्वम्। ते देवा आप्येष्वंमृजत। आप्या अंमृजत् सूर्यांभ्युदिते। सूर्यांभ्युदितः सूर्यांभिनिमुक्ते॥६६॥

सूर्याभिनिमुक्तः कुन्खिनि। कुन्खी श्यावदंति। श्यावदंत्रग्रदिधिषौ। अग्रदिधिषुः परिवित्ते। परिवित्तो वीर्हणि। वीर्हा ब्रेह्महणि। तद्बेह्महणुं नात्यंच्यवत। अन्तुर्वेदि निन्यत्यवंरुद्धौ। उल्मुकेनाभि गृह्णाति शृत्त्वायं। शृतकांमा इव हि देवाः॥६७॥

अन्या जिंन्वन्त्यनु विसृत्यैवमाहाशाँन्त आह् गुर्यै छुन्नं ब्रह्माँब्रवीद्वितीर्यम्भ्यंपातयृत्सूर्यांभिनिम्रुक्ते

देवाः॥_____[८]

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंस्व इति स्प्यमादंते प्रसूँत्यै। अश्विनौर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तौम्। पूष्णो हस्तौभ्यामित्यांह यत्यै। आदंद इन्द्रंस्य बाहुरंसि दक्षिण इत्यांह। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति। सहस्रंभृष्टिः शततेंजा इत्यांह। रूपमेवास्यैतन्मंहिमानं व्याचंष्टे। वायुरंसि तिग्मतेंजा इत्यांह। तेजो व वायुः॥६८॥ तेजं प्वास्मिन्दधाति। विषाद्वे नामांसुर आंसीत्। सोऽबिभेत्। यज्ञेनं मा देवा अभिभविष्यन्तीतिं। स पृंथिवीम्भ्यंवमीत्। सा मेध्याऽभंवत्। अथो यदिन्द्रों वृत्रमहन्ं। तस्य

लोहितं पृथिवीमनु व्यंधावत्। सा मेध्याऽभंवत्। पृथिवि देवयज्नीत्याह॥६९॥

मेध्यांमेवैनां देवयर्जनीं करोति। ओषंध्यास्ते मूलं मा हिर्श्सिष्मित्यांह। ओषंधीनामहिर्श्सायै। ब्रजं गंच्छ गोस्थानमित्यांह। छन्दार्श्सि वै ब्रजो गोस्थानंः। छन्दार्श्स्येवास्मैं ब्रजं गोस्थानं करोति। वर्षंतु ते द्यौरित्यांह। वृष्टिवे द्यौः। वृष्टिंमेवावं रुन्धे। बुधान देव सवितः पर्मस्यां परावतीत्यांह॥७०॥

द्वौ वाव पुरुषो। यं चैव द्वेष्टिं। यश्चैनं द्वेष्टिं। तावुमौ बंध्नाति पर्मस्यां परावितं शतेन पाशैंः। योंऽस्मान्द्वेष्टि यं चं व्यं द्विष्मस्तमतो मा मौगित्याहानिं मुक्त्ये। अररुर्वे नामां सुर आंसीत्। स पृंथिव्यामुपं मुप्तोऽशयत्। तं देवा अपंहतोऽररुः पृथिव्या इतिं पृथिव्या अपाँघ्नन्। भ्रातृं व्यो वा अरर्रुः। अपंहतोऽररुः पृथिव्या इति यदाहं॥७१॥

भ्रातृंव्यमेव पृंथिव्या अपंहन्ति। तेंऽमन्यन्त। दिवं वा अयमितः पंतिष्यतीति। तम्ररुंस्ते दिवं माऽस्कानिति दिवः पर्यंबाधन्त। भ्रातृंव्यो वा अरुरुंः। अरुरुंस्ते दिवं मा स्कानिति यदाहं। भ्रातृंव्यमेव दिवः परिंबाधते। स्तम्बयुजुर्हरित। पृथिव्या एव भ्रातृंव्यमपहन्ति। द्वितीय हरित॥७२॥

अन्तरिक्षादेवैनुमपंहन्ति। तृतीय र हरति। दिव

पृवैन्मपंहन्ति। तूष्णीं चंतुर्थ १ हंरति। अपंरिमितादेवैन्मपंहन्ति। अस्राणां वा इयमग्रं आसीत्। यावदासीनः परापश्यंति। तावंद्देवानांम्। ते देवा अंब्रुवन्। अस्त्वेव नो-ऽस्यामपीतिं॥ ७३॥

क्यंत्रो दास्यथेतिं। यावंत्स्वयं पंरिगृह्णीथेतिं। ते वसंवस्त्वेतिं दक्षिणतः पर्यगृह्णन्। रुद्रास्त्वेतिं पृश्चात्। आदित्यास्त्वेत्यंत्तर्तः। तेंऽग्निना प्राञ्चोऽजयन्। वसंभिदिक्षिणा। रुद्रैः प्रत्यश्चंः। आदित्येरुदंश्चः। यस्यैवं विदुषो वेदिं परिगृह्णन्ति॥७४॥

भवंत्यात्मनां। परांऽस्य भ्रातृंव्यो भवति। देवस्यं सिवृतुः स्व इत्यांह् प्रसूंत्ये। कर्म कृण्वन्ति वेधस् इत्यांह। इषितः हि कर्म क्रियतें। पृथिव्ये मेध्यं चामेध्यं च व्युदंक्रामताम्। प्राचीनंमुदीचीनं मेध्यम्। प्रतीचीनं दक्षिणाऽमेध्यम्। प्राचीमुदीचीं प्रवृणां करोति। मेध्यांमेवैनां देव्यजनीं करोति॥७५॥

प्राश्चौ वेद्य सावुन्नयित। आह्वनीयंस्य परिगृहीत्यै। प्रतीची श्रोणीं। गार्हपत्यस्य परिगृहीत्यै। अथो मिथुन्त्वायं। उद्धंन्ति। यदेवास्यां अमेध्यम्। तदपंहन्ति। उद्धंन्ति। तस्मादोषंधयः परांभवन्ति॥७६॥

मूर्लं छिनत्ति। भ्रातृंव्यस्यैव मूर्लं छिनत्ति। मूलं वा

अंतितिष्ठद्रक्षार्स्यनूतिपंपते। यद्धस्तेन छिन्द्यात्। कुन्खिनीः प्रजाः स्यंः। स्प्येनं छिनत्ति। वज्रो वै स्प्यः। वज्रेणैव यज्ञाद्रक्षार्स्यपंहन्ति। पितृदेवत्याऽतिंखाता। इयंतीं खनति॥७७॥

प्रजापंतिना यज्ञमुखेन सम्मिताम्। वेदिर्देवेभ्यो निलायत। तां चंतुरङ्गुलेऽन्वंविन्दन्। तस्मांचतुरङ्गुलं खेयां। चतुरङ्गुलं खंनति। चतुरङ्गुले ह्योषंधयः प्रतितिष्ठंन्ति। आ प्रंतिष्ठायें खनति। यजमानमेव प्रंतिष्ठां गंमयति। दक्षिणतो वर्षीयसीं करोति। देवयजंनस्यैव रूपमंकः॥७८॥

पुरीषवतीं करोति। प्रजा वै प्रावः पुरीषम्। प्रजयैवैनं प्रािमः पुरीषवन्तं करोति। उत्तरं परिग्राहं परिगृह्णाति। प्रतावती वै पृथिवी। यावती वेदिः। तस्यां प्रतावतं एव भ्रातृंव्यं निर्भज्यं। आत्मन् उत्तरं परिग्राहं परिगृह्णाति। ऋतमंस्यृत्सदंनमस्यृत्श्रीर्सीत्यांह। यथायजुरेवैतत्॥७९॥

कूरिमंव वा एतत्कंरोति। यद्वेदिं क्रोतिं। धा अंसि स्वधा असीतिं योयुप्यते शान्त्यैं। उर्वी चासि वस्वीं चासीत्यांह। उर्वीमेवैनां वस्वीं करोति। पुरा कूरस्यं विसृपों विरिष्शिन्नित्यांह मेध्यत्वायं। उदादायं पृथिवीं जीरदांनुर्यामेरंयश्चन्द्रमंसि स्वधाभिरित्यांह। यदेवास्यां अमेध्यम्। तदंपहत्यं। मेध्यां देवयजंनीं कृत्वा॥८०॥

यद्दश्चन्द्रमंसि मेध्यम्। तद्स्यामेरंयति। तां धीरांसो अनुदृश्यं यजन्त इत्याहानुंख्यात्यै। प्रोक्षंणीरा सांदय। इध्माब्रहिरुपंसादय। स्रुवं च स्रुचंश्च सम्मृंड्डि। पत्नी क् सन्नंह्य। आज्येंनोदेहीत्यांहानुपूर्वतांयै। प्रोक्षंणीरा सांदयति। आपो वै रंक्षोघ्नीः॥८१॥

रक्षंसामपहत्यै। स्प्यस्य वर्त्मंन्त्सादयित। यज्ञस्य सन्तंत्यै। उवाच् हासितो दैवलः। एतावंतीवां अमुष्मिं श्लोक आपं आसन्। यावंतीः प्रोक्षंणीरिति। तस्माँ द्वहीरासाद्याः। स्प्यमुदस्यन्। यं द्विष्यात्तं ध्यायेत्। शुचैवैनं मर्पयिति॥८२॥ व वायुर्गह परावतीत्याहाहं द्वितीय हर्तितं परिगृह्वितं देवयर्जनीं करोति भवन्ति

खनत्यकरे्तत्कृत्वा रंक्षोृघ्वीरंर्पयति॥

-[९]

वज्रो वै स्प्यः। यद्नवश्चं धारयंत्। वज्जेंऽध्वर्युः क्षंण्वीत। पुरस्तांत्तिर्यश्चं धारयति। वज्रो वै स्प्यः। वज्रेणेव यज्ञस्यं दक्षिणतो रक्षा रस्यपंहन्ति। अग्निभ्यां प्राचंश्च प्रतीचंश्च। स्प्येनोदींचश्चाध्रराचंश्च। स्प्येन् वा एष वज्जेणास्यै पाप्मानं भ्रातृंव्यमपहत्यं। उत्करेऽधि प्रवृंश्चति॥८३॥

यथोपधार्यं वृश्चन्त्येवम्। हस्ताववं नेनिक्ते। आत्मानंमेव पंवयते। स्प्यं प्रक्षांलयति मेध्यत्वायं। अथो पाप्मनं एव भ्रातृंव्यस्य न्युङ्गं छिनित्ति। इध्माब्रिहरुपंसादयित युक्त्यै। यज्ञस्यं मिथुन्त्वायं। अथो पुरोरुचंमेवेतां दंधाति। उत्तरस्य कर्मणोऽनुंख्यात्ये। न पुरस्तांत्प्रत्यगुपंसादयेत्॥८४॥

द्वितीयः प्रश्नः

—[१०]

वृश्चति सादयेदिध्मः पश्चं च॥---

यत्पुरस्तौत्प्रत्यगुपसादयैत्। अन्यत्रौहुतिप्थादिध्मं प्रतिपादयेत्। प्रजा वै ब्रहिः। अपराध्रयाद्वर्हिषौ प्रजानौं प्रजनंनम्। पृश्लात्प्रागुपंसादयित। आहुतिपथेनेध्मं प्रतिपादयित। सम्प्रत्येव ब्रहिषौ प्रजानौं प्रजनंनम्पैति। दक्षिणिमिध्मम्। उत्तरं ब्रहिः। आत्मा वा इध्मः। प्रजा ब्रहिः। प्रजा ह्यौत्मन् उत्तरंतरा तीर्थे। ततो मेधंमुपनीये। यथादेवतमेवैनत्प्रतिष्ठापयित। प्रतितिष्ठति प्रजयां पृश्मिर्यजीमानः॥८५॥

तृतीयंस्यां देवस्यांश्वप्र्शुं यो वै पूँवेंद्युः कर्मणे वामिन्द्रों वृत्रमंहन्त्सोंऽपोऽवंधूतं धृष्टिंदेवस्येत्यांह् सं वंपामि देवस्य स्प्यमा दंदे वज्रो वै स्प्यो दशं॥१०॥
तृतीयंस्यां यज्ञस्यानंतिरेकाय प्वित्रंवत्यध्वर्युं चांधिषवंणमस्यन्तरिक्ष एव रक्षंसामन्तर्हित्यै द्वौ वाव पुरुषे यद्दश्चन्द्रमंसि मेध्यं पश्चाशींतिः॥८५॥
ततीयंस्यां यज्ञमानः॥

हिर्रः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/